

povezovanju obstoječih zelenih območij in izboljšanju splošne kakovosti življenja skozi zagotavljanje različnih ekosistemskih storitev. Obravnava zelene infrastrukture se je razširila iz okoljskega področja tudi na področje prostorskega načrtovanja. Vsebinska in konceptualna pestrost vloge zelene infrastrukture, ki je bila prikazana na delavnici, je pomembno sporočilo geografiji, da lahko bolj pogumno prispeva svoje poglede na razvoj zelene infrastrukture na različnih prostorskih ravneh.

Jernej Tiran, Simon Kušar

Raziskovalne igralnice na ZRC SAZU

Ljubljana, 12. 7. 2017

Poleti 2017 so bile na Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) že trinajstič organizirane in uspešno izvedene raziskovalne igralnice oziroma delavnice za otroke stare od 7 do 14 let. V preteklih letih se je potrdila domneva, da se želijo otroci skozi igro predvsem sprostiti, medsebojno spoznavati in družiti, vsekakor pa tudi kaj novega videti in naučiti. Zato so bile tudi v letošnjem letu organizirane raznovrstne tematske igralnice, ki so jih vodili člani posameznih raziskovalnih inštitutov ZRC SAZU, kakor tudi sodelavci drugih organizacij. Igralnice oblikuje in koordinira Center za predstavitvene dejavnosti ZRC SAZU pod vodstvom Brede Čebulj Sajko. Delavnice so potekale štiri tedne in so bile razdeljene na poljudnoznanstvene vsebine. Vsak od sodelujočih inštitutov in drugih organizacij je organiziral svoj tematski dan.

Na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU smo se odločili, da v letošnjem letu pripravimo igralnico o manj znanih turističnih znamenitostih Ljubljane. Geografski dan smo zato poimenovali »Odkrivamo stare skrivnosti Ljubljane«. Otroke smo želeli seznanimi s kulturnim izročilom, ki jih skrivajo posamezne zgradbe, znamenja, ulice oziroma deli mesta, ki so zaradi svoje bogate zgodovine zelo zanimive, a širši javnosti slabo poznane. S pomočjo kartografskega gradiva, osnovami orientacije, zgodovinskimi

AJDA MARTINČIČ

Slika 1: Iskanje točke in označitev poti na starem zemljevidu Ljubljane.

viri in izpričanimi zgodbami smo otroke popeljali do znamenitosti, ki jih prej niso poznali. Pri pripravi in izvedbi smo sodelovali Primož Gašperič iz Geografskem inštituta Antona Melika ZRC SAZU ter sodelavca Centra za predstavitvene dejavnosti ZRC SAZU Gal Sajko in Ajda Martinčič.

Po osnovni predstavitvi smo se iz dvorane Zemljepisnega muzeja odpravili do enega od vhodov v Križanke. Tam smo otroke seznanili s potekom igralnice ter začeli z zgodbo o popotniku Pepiju, ki je tematsko povezovala posamezne točke. Pepi je bil izmišljeni »turst«, ki je živel sredi 19. stoletja. Prišel je v Ljubljano in iskal takratne znamenitosti s pomočjo zemljevida iz začetka 19. stoletja. Otroke smo razdelili v skupine po tri, jim razdelili kopije tega zemljevida in za lažjo orientacijo še sodobne zemljevide Ljubljanice. Vsak od njih je prejel knjižico oziroma »potepušnico« v katero je lepil nalepke in vpisoval imena posameznih točk. Najbolj zagnani so imeli nalogo voditi po ulicah do izbranih točk. Te so bile razporejene na celotni poti in so predstavljale glavne znamenitosti, ki si jih je pred mnogimi leti ogledal popotnik Pepi.

V kompleks Križank smo vstopili skozi velika kovinska vrata, prečkali manjši lapidarij, kjer so razstavljeni ostanki nekdanje cerkve in stari nagrobniki ter skozi del nekdanjega samostana prišli na tako imenovano Peklensko dvorišče. Pred več stoletji so ga občasno uporabljali kot prizorišče sojenja prestopnikom. Na stenah, ki obdajajo dvorišče so številne okrogline oblikovane tako, da so v njih postavili sveče, katerih svetloba je med sojenjem padala na obtoženca. Peklensko dvorišče je bila prva točka, zato so otroci v knjižico vpisali ime točke ter prejeli žig v potrditev osvojene točke. Na starem zemljevidu so označili prehojeno pot (slika 1), na točko pa nalepili sliko popotnika Pepija. Otrokom smo povedali imena ulic, po katerih nas bo vodila pot ter se z njihovo pomočjo odpravili naprej.

Pot smo nadaljevali ob Ljubljani, prečkali Zoisovo cesto, si na Vrtni ulici ogledali ostanke nekdanjih trnovskih vrtov ter se ustavili na Krakovski ulici. Otroci so se morali potrditi, da so na eni od hiš našli kužno znamenje, ki je predstavljalo iskano drugo točko. Spoznali so zgodovinske in geografske značilnosti Krakovega, ki so vplivale na postavitev naselja ter bivanje v njem. Zaradi pogostih poplav, močvirskih tal in umazanih voda so bile pred več stoletji bolezni pogost pojav. Znamenje je bilo zelo verjetno postavljeno po kugi, ki je sejala smrt v letu 1599. Na Emonski cesti smo omenili pomen Rimljanov in nastanek Emone, videli del ohranjenega južnega in lokacijo vzhodnega zidu ter odšli proti Plečnikovemu mostu čez Gradaščico. Na tej točki zanimivih zgodb in znamenitosti ni hotelo biti konec. Pot smo nadaljevali pot ob Gradaščici (Gradaška ulica), zavili v Kladezno ter nadaljevali po Rečni in Vrtni ulici do Karlovškega nasipa. Otroci so med hojo s pomočjo uličnih imen spoznavali značilnosti nekdanjega krakovskega predmestja. Na Karlovškem nasipu smo si ogledali še drugo kužno znamenje, prečkali Hradeckega most, kjer smo omenili njegov izvor, izdelavo in številna mesta njegovega »gostovanja« preden so ga obnovili in leta 2011 postavili na tem mestu. Po Grudnovem nabrežju smo prišli do Angelskega gradu. Skoraj neopazna zgradba pokaže svojo mogočno podobo šele z vstopom na njeno dvorišče. V zgradbi je bila nekoč mestna kaznilnica, zapor in tudi vojašnica, predstavljala pa je našo četrto iskano točko. Na Zvonarski ulici smo omenili livarne zvonov, ki so nekoč stale na tem mestu ter vilo Samassa, kjer je živela industrialčeva družina, lastnica livarn. Mimo tunela in omenjene vile smo se skozi gozd (slika 2) povzpeli do grajskih Šanc.

Tu smo naredili daljši počitek za malico, voditelji pa smo otroke seznanili s pomenom Ljubljanskega gradu, grajskim obzidjem in cesarjem Friderikom III. Habsburškim, v času katerega je grad postal močna srednjeveška utrdba. Ko smo si nabrali novih moči in označili našo peto točko, smo odšli po grajskem sprehajališču v grad, kjer nas je čakala vodička. S Festivalom Ljubljana, ki izvaja turistično ponudbo na gradu, smo se dogovorili za enourni tematski ogled gradu z naslovom Po poteh cesarja Friderika III. Habsburškega. Otroci so odkrivali javno dostopne in tudi skrite dele gradu, ki so bili še posebej zanimivi. Ogledali smo si obrambni jarek, več vrst strelnih lin, nekdanji vhod v grad, grajske ječe, omenili in določili grajsko stranišče ter skrivni izhod, ki je povezan s skrivno potjo iz gradu. Povzpeli smo se na grajski stolp in si ogledali Ljubljano. V virtualnem muzeju smo si ogledali animirano predstavitev zgodovine gradu. Po končani predstavitvi, pa smo spoznali način srednjeveškega prehranjevanja ter poskusili sladke dobrote (suho sadje) iz obložene mize deželnega glavarja. Nato smo zapustili

PRIMOŽ GAŠPERIČ

Slika 2: Vzpon na Grad po eni od stranskih gozdnih poti.

PRIMOŽ GAŠPERIČ

Slika 3: Klada za ugašanje bakel je lahko v veliko »pomoč« sodobnim »potepuhom«.

grajsko poslopje ter se po Mačji stezi in Rebri spustili do Starega trga, prečkali Ljubljano na Šuštar-skem mostu ter se ustavili na Bregu. V prenovljeni hiši Breg 10, v kateri je nekoč živel tudi Ivan Tavčar, smo si ogledali originalni kamen (klado) za ugašanje bakel (slika 3), ki so ga uporabljali nosači (tudi iz Krakovega). Ker je bila to naša zadnja točka, smo se odpravili proti dvorani Zemljepisnega muzeja in tako zaključili geografski dan.

Primož Gašperič

Mednarodna delavnica ISCAR

Tolmin in Čadrg, 7.–8. 9. 2017

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU je skupaj z Mednarodnim znanstvenim komitejem za raziskovanje Alp (ISCAR) 7. in 8. septembra 2017 organiziral in izvedel mednarodno delavnico z naslovom Raziskovanje alpskih pokrajin kot potencialnih sistemov kmetijske dediščine in njihov prispevek k človeški blaginji (*Exploring Alpine Landscapes as Potential Agricultural Heritage Systems and Their Contribution to Human Wellbeing*).

Namen delavnice je bil raziskati alpske pokrajine, ki so pomembne z vidika kmetijske dediščine ter opredeliti tiste, ki izpolnjujejo kriterije in bi jih bilo treba vključiti na mednarodni seznam Svetovno pomembnih sistemov kmetijske dediščine. V ta namen je treba razjasniti zgodovinsko razsežnost tovrstne dediščine. Poleg obstoječih tradicionalnih proizvodnih sistemov se je delavnica usmerila tudi v reaktivacijo nekdanjih tradicionalnih praks in skupno obnovo tradicionalnih pokrajinskih elementov. Prizadevali smo si prepoznati in primerjati druge dobre prakse v Alpah, ki so podobni naselju Čadrg in preučevati njihov prispevek k človeški blaginji.

Osrednja tema delavnice so bile kmetijske pokrajine v Alpah. Zato smo organizatorji, kot osrednjo točko srečanja izbrali naselje Tolmin, ki je minulo leto prejelo naziv »Alpsko mesto leta 2016« ter

Slika 1: Spremljanje predavanj tretjega tematskega sklopa.

PRIMOŽ GAŠPERIČ